

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Wydarzenia: VI Ogólnopolska Konferencja Uniwersytetów Trzeciego Wiek – Forum III Wiek Nowy Sącz – Krynica – Zdrój, 10-13 września 2009 r., Wiesława Borczyk	4
3. Wydarzenia: „Seniorzy w nowoczesnym społeczeństwie europejskim”, Lidia Maria Jedlińska	10
4. Wydarzenia: Senior Roku 2008 – wyłoniony!, Martyna Feliks	13
5. Dobre praktyki: „Przedszkolacy z Seniorami odkrywają świat”, Alicja Szlachetka, Teresa Sari	14
6. Dobre praktyki: „Dobrze, że jesteś”, Ewa Stankiewicz	18
7. Warto wiedzieć: Przemoc wobec osób starszych, Beata Tobiasz-Adamczyk, Monika Brzyska, Barbara Woźniak	20
8. Warto wiedzieć: Nowa przestrzeń dla krakowskich seniorów, redakcja serwisu „Kraków dla Seniora”	23
9. Warto wiedzieć: Gorce dla aktywnych seniorów „Pełnia życia”, Hanna Naborowska	24
10. Warto wiedzieć: Co zrobić, żeby szybko załatwić sprawę świadczeń rodzinnych z wniosku złożonego w Polsce w sytuacji, gdy członek rodziny pracuje w kraju Unii Europejskiej?, Tomasz Gniadek	24
11. Codziennosc Ekonomii Społecznej: Zmiany funkcjonowania spółdzielni socjalnej szansą na rozwój spółdzielczości socjalnej w Małopolsce, Agata Stępień	27
12. Szkolenia PO KL: Budowanie współpracy w oparciu o Zespoły Interdyscyplinarne, Dariusz Polakowski	28
13. Z Obserwatorium: Działania badawczo-informacyjne Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej, Aleksandra Chudy	30
15. Nowe akty prawne	31

Kwartalnik **es.O.es**

Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

30-070 Kraków, ul. Piastowska 32

Tel.: 012 422 06 36; fax 012 422 06 36 wew.44

e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Zespół redakcyjny:

Wioletta Wilimska – redaktor naczelny

Martyna Feliks – redakcja numeru

Aleksandra Chudy

Alina Handzlik

Katarzyna Mimiec

Agata Stępień

Okładka:

Zdjęcie pracy wykonanej przez Romanę Szymańską-Plęskowską – honorowo wyróżnioną w II Małopolskim Plebiscycie „Poza Stereotypem” – Senior Roku 2007

ISSN

1231-2770

Nakład:

1500 egz.

Wydawnictwo finansowane ze środków
Samorządu Województwa Małopolskiego

Osoby chętne do współpracy zapraszamy do podzielenia się swoimi osiągnięciami i ciekawostkami dotyczącymi problematyki pomocy społecznej z Państwa terenów.

Skład, druk i oprawa:

EXPOL, P.Rybiński, J.Dąbek Spółka Jawna

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek; tel./fax: (054) 232 37 23, 232 48 73

e-mail: sekretariat@expol.home.pl, <http://www.expol.home.pl>

Szanowni Państwo,

Mają Państwo przed sobą trzeci, jesienny numer kwartalnika „es.O.es”, w większości poświęcony osobom starszym.

W niniejszym numerze przedstawimy Państwu relacje z dwóch ważnych wydarzeń, które miały miejsce w ostatnim czasie, a mianowicie z VI Ogólnopolskiej Konferencji Uniwersytetów Trzeciego Wieku – Forum III Wieku oraz z międzynarodowej konferencji: „Seniorzy w nowoczesnym społeczeństwie europejskim”.

W dalszej części prezentujemy wyniki III Małopolskiego Plebiscytu „Poza Stereotypem” – Senior Roku 2008, a następnie dobre praktyki małopolskich organizacji i instytucji, które w odmienny sposób działają na rzecz osób starszych. Mowa tu o dwóch myślenickich przedszkolach, realizujących projekt: „Przedszkolacy z Seniorami odkrywają świat”, Fundacji „Dobrze, że jesteś” z ich wolontaryjnym programem czy Uniwersytecie Jagiellońskim, prowadzącym badania nad przemocą wobec osób starszych.

Ponadto promujemy nowo powstałe działania dla seniorów czyli krakowski serwis internetowy „Kraków dla Seniora”, czy zorganizowane wyjazdy w Gorce.

Zachęcamy również do zapoznania się z artykułem dotyczącym sprawnego załatwiania świadczeń rodzinnych w przypadku, gdy członek rodziny pracuje w jednym z krajów Unii Europejskiej oraz z najnowszymi działaniami projektów systemowych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanych przez ROPS w Krakowie.

Życzymy miłej lektury!
Zespół redakcyjny

VI Ogólnopolska Konferencja Uniwersytetów Trzeciego Wieku – Forum III Wieku Nowy Sącz – Krynica – Zdrój, 10-13 września 2009 r.

Od 10 do 13 września na Sądeczynie przebywało ponad 200 liderów Uniwersytetów Trzeciego Wieku z kraju i zaprzyjaźnionych stowarzyszeń UTW ze Słowacji, Ukrainy, Białorusi i Mołdawii.

Organizatorami VI Ogólnopolskiej Konferencji UTW – Forum III Wieku była Federacja UTW, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Sądecki UTW i Fundacja Instytut Studiów Wschodnich (główny organizator Forum Ekonomicznego).

Po raz pierwszy na XIX FE w Krynicy Zdroju, w piątek, liderzy UTW mieli swój panel dyskusyjny „*Kapitał intelektualny seniorów – szanse jego wykorzystania*”. Uczestniczyli także w sesjach plenarnych FE i innych panelach dyskusyjnych. W sobotę, w Wyższej Szkole Biznesu – National Louis University, odbyła się uroczysta sesja, podczas której uczestnicy konferencji wysłuchali ciekawych wystąpień m.in. prof. Tadeusza Aleksandra z UJ, prorektora PWSZ doc. dr Zdzisławy Załony, prof. Aleksandra Koję z UJ, członka Rady Dyrektorów PAFW, prezydenta WSB-NLU dr Krzysztofa Pawłowskiego, Mirosława Wróblewskiego – dyrektora Zespołu Prawa Konstytucyjnego i Międzynarodowego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Andrzeja S. Nartowskiego, prezesa Instytutu Dyrektorów Polskich. Prezentację o działalności słowackich UTW przedstawiła dr Nadezda Hrapkova, rektor UTW na Uniwersytecie

Komeniusa w Bratysławie, członek zarządu AIUTA (Międzynarodowej Federacji UTW). O organizacjach polskich na Ukrainie mówiła Prezes Federacji Emilia Chmielowa.

Doświadczenia polskich UTW w czasie Konferencji przedstawiły m.in. liderki UTW z Warszawy – Mokotowski UTW, UTW przy Szkole Głównej Handlowej, UTW w Gliwicach, UTW na Uniwersytecie Gdańskim i UTW we Wrocławiu, która jest Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta Wrocławia ds. Osób Starszych.

Gośćmi sesji w Nowym Sączu byli m.in. Witold Kochan – poseł, członek Parlamentarnego Zespołu ds. Osób Starszych, Starosta Nowosądecki – Jan Golonka, Wiceprezydent Miasta Nowego Sącza – Jerzy Gwiżdż, rektor WSB-NLU – Andrzej Bulzak, prof. Bolesław Faron.

Wystąpienie Wiesławy Borczyk podczas Uroczystej sesji – Aula Wyższej Szkoły Biznesu – National Louis University, Nowy Sącz, 12 września 2009 r.

Szanowni Państwo,

Zgromadziliśmy się dzisiaj w auli Wyższej Szkoły Biznesu w Nowym Sączu na uroczystej sesji VI Ogólnopolskiej Konferencji UTW.

Wczoraj, w Krynicy-Zdroju uczestniczyliśmy w XIX Forum Ekonomicznym, prestiżowym, jednym z ważniejszych wydarzeń w Europie Środkowo-Wschodniej,

nie bez powodu zwanym polskim Davos. Liderzy UTW po raz pierwszy mogli uczestniczyć w sesjach i panelach dyskusyjnych z udziałem znanych polityków oraz naukowców, wśród których był m.in. laureat Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii prof. Edmund Phelps z USA, ekonomistów i specjalistów biznesu.

W ogólnej liczbie 140 paneli mieliśmy swój panel dyskusyjny pod nazwą „**Kapitał intelektualny seniorów- szanse jego wykorzystania**”.

Federacja UTW i Śląski UTW podpisały z Instytutem Studiów Wschodnich, organizatorem Forum Ekonomicznego, porozumienie na okres 2009-2013, którego celem jest organizacja paneli tematycznych dotyczących problemów ludzi starszych. Nazwaliśmy to przedsięwzięcie Forum III Wieku. Chcemy m.in. w ten sposób mówić o potrzebie nowej solidarności społecznej między pokoleniami, w wymiarze europejskim.

Wieczorem, w dniu wczorajszym, w gronie liderów UTW w Piwnicznej-Zdroju, mieliśmy okazję wysłuchać informacji o doświadczeniach niektórych UTW, o ciekawych działaniach i inicjatywach. To była lekcja „dobrych praktyk”, z których możemy skorzystać, planując nasze programy w nowym roku akademickim.

Szanowni Państwo,

Podkreślić należy, że środowisko polskich UTW to autentyczny przykład samoorganizującego się społeczeństwa obywatelskiego, otwartego na wiedzę i realizującego idee uczenia się przez całe życie. W dobiegającej końca I dekadzie XXI wieku możemy stwierdzić, że w naszym kraju UTW stały się bardzo popu-

larną formą edukacji i aktywizacji osób starszych.

W 248 UTW zrzeszonych jest prawie 100 tys. słuchaczy-studentów, osób starszych. Wielu czeka na listach rezerwowych. Ten potencjał powstawał od 1975 r., kiedy utworzono pierwszy UTW w Warszawie, założony przez prof. Halinę Szwarz. Taką jest skala tego wielkiego ruchu społecznego.

W większości uniwersytetów osobom starszym zapewniamy szeroką ofertę zajęć. Organizowane są wykłady, lektoria języków obcych, kursy komputerowe, różnorodne formy warsztatów, seminariów oraz zajęć rekreacyjno-ruchowych.

Liderzy UTW z ogromnym zaangażowaniem zajmują się, z konieczności, wieloma sprawami. Trzeba przygotować program edukacyjny, zapewnić sale wykładowe, zaprosić wykładowców, zapewnić sale komputerowe i instruktorów, lektorów do nauki języków obcych, a także prowadzących inne zajęcia. Często brakuje odpowiednich pomieszczeń na sekretariat uniwersytetu, brak środków na wyposażenie biurowe i zatrudnienie pomocy administracyjnej oraz księgowej.

UTW borykają się więc z wieloma problemami z uwagi na słaby potencjał organizacyjny i finansowy, co ogranicza skuteczne aplikowanie w konkursach o dotacje, powoduje słabe artykułowanie potrzeb i oczekiwań, utrudnia niezbędną współpracę dla skutecznego osiągnięcia założonych celów.

Z zadowoleniem przyjmujemy informacje, że ta sytuacja zmienia się stopniowo na lepsze. Coraz częściej samorządy lokalne oraz uczelnie angażują się w pomoc dla UTW. Od 6 lat pomaga nam

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności realizująca we współpracy z Fundacją dla UJ projekt „Uniwersytety Trzeciego Wieku”, a obecnie Program „Seniorzy w akcji”. Jednak jest jeszcze wiele do zrobienia. Na tym etapie rozwoju UTW nieodzownym stało się utworzenie kolejnego poziomu organizacji – czyli federacji, związku zrzeszającego UTW.

W 2007 r. powstała Federacja UTW, założona przez 10 stowarzyszeń UTW – członków założycieli, której mam zaszczyt przewodniczyć. Przyjmując statut określono najważniejsze jej cele, tj. konsolidację środowiska UTW, udzielanie wsparcia i szeroko rozumianej pomocy członkom Federacji, reprezentowanie naszych wspólnych interesów UTW w relacjach z władzami państwowymi i samorządowymi, władzami uczelni wyższych oraz instytucjami i organizacjami – działając na rzecz poprawy warunków i jakości życia starszego pokolenia Polaków. W zakres celów wpisano również współpracę międzynarodową z UTW i ich organizacjami na świecie.

Praktycznie Federacja UTW podjęła działania od daty rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym, tj. od maja 2008, zatem działamy 1 rok i 4 miesiące. W tym czasie kilkakrotnie odbyły się posiedzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej, których członkowie pracują społecznie. Odbyło się również Walne Zebranie Sprawozdawcze za 2008 r.

W pierwszym roku działalności Federacja określiła najistotniejsze problemy i potrzeby naszego środowiska, w oparciu o opinie liderów UTW wyrażane w czasie konferencji, szkoleń i innych spotkań.

Jako niezbędne określono działania ułatwiające komunikację i przekaz informacji pomiędzy UTW, potrzebę opracowania diagnozy środowiska UTW, utworzenie punktu konsultacyjno-doradczego dla liderów UTW i zaplanowanie szkoleń dla kadry zarządzającej i władz UTW.

W tym celu zostały opracowane projekty ofert o dotacje i po zakończonych konkursach uzyskaliśmy dofinansowanie na znaczną część zaplanowanych działań Federacji.

Wykonaliśmy w ostatnich miesiącach wiele istotnych dla środowiska UTW działań, ale wymienię tylko niektóre z nich:

- **Opracowana została aktualna baza adresowa polskich UTW, która będzie aktualizowana na bieżąco. Jest to po raz pierwszy przygotowany kompletny, rzetelny spis-wykaz wszystkich działających UTW w kraju, z aktualnymi adresami siedzib i kontaktami z osobami prowadzącymi UTW. Jesteśmy w trakcie opracowania kompleksowej diagnozy stanu organizacji i funkcjonowania polskich UTW.** Skierowaliśmy do wszystkich Uniwersytetów ankietę diagnostyczną i do końca roku, po otrzymaniu odpowiedzi zwrotnych, sporządzony zostanie raport. To będzie dla naszego środowiska bardzo ważny dokument, w oparciu o który możemy formułować konkretne postulaty, wnioski i opinie do właściwych władz i instytucji, realizujących zadania publiczne na rzecz środowiska osób starszych. Będziemy mogli przygotować projekty grantowe na konkretne potrzeby UTW.

- **Zorganizowaliśmy Punkt Doradczo-Konsultacyjny dla UTW**, który działa w każdą środę i piątek. Telefonicznie, mailowo lub osobiście można uzyskać porady organizacyjne, prawne i finansowe, przydatne w pracy liderów UTW. Jest duże zainteresowanie tą formą pomocy i na sali znajdują się osoby, które już korzystały z porad i konsultacji, a także te, które umówiły się na spotkanie z naszym doradcą panem Wojciechem Nalepą, prawnikiem, specjalistą z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz pozyskiwania dotacji na działalność UTW.
- **Zorganizowaliśmy Sekretariat Federacji** w porozumieniu z Zarządem Stowarzyszenia Sąddeckiego UTW. Korzystamy nieodpłatnie z jego bazy lokalowej; niezbędne urządzenia biurowe zakupiliśmy z dotacji. Sekretariat Federacji działa codziennie od poniedziałku do piątku. Należy zauważyć, że bazę lokalową wraz z wyposażeniem na potrzeby Stowarzyszenia przekazały władze powiatu nowosądeckiego. Sąddecki UTW prowadzi bowiem również Powiatowe Centrum Organizacji Pozarządowych, a od stycznia br. – Sąddecki Ośrodek Poradnictwa Prawnego i Obywatelskiego.
- **Zarząd Federacji skupił wokół swoich prac kadrę młodych, dobrze wykształconych i wrażliwych społecznie ludzi.** To prawnicy, ekonomiści, pedagodzy, specjaliści z zakresu pomocy społecznej. Są współautorami i współrealizatorami projektów grantowych Federacji. Postawiliśmy bowiem na współpracę międzypokoleniową i to daje bardzo dobre efekty. Doświadczenia takiego działania przenosimy do Federacji z 5-letnich doświadczeń Sąddeckiego UTW, w którym starsze i młode pokolenie Sądeczan, przy wsparciu władz samorządowych Miasta Nowego Sącza, Powiatu Nowosądeckiego i Samorządu Województwa Małopolskiego oraz sądeckich uczelni patronackich, instytucji i organizacji pozarządowych, zorganizowało i prowadzi społeczną uczelnię dla prawie 600 osób starszych.
- **Opracowaliśmy stronę internetową Federacji**, na której znajdziecie Państwo wiele interesujących informacji o naszych inicjatywach. Adres strony: www.federacja.utw.pl
- **Federacja UTW nawiązała współpracę z Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich** i wspólnie organizujemy regionalne konferencje UTW. W minionym roku odbyły się one w Krakowie i w Płocku. Tematem było przybliżenie raportu Rzecznika na temat przestrzegania praw osób starszych w Polsce. Ta współpraca będzie kontynuowana również w kolejnych latach.
- **Również przekazaliśmy do Parlamentarnego Zespołu ds. Osób Starszych, a także do Komisji Sejmowych i poszczególnych resortów, wykaz problemów, spraw do załatwienia, istotnych dla środowiska UTW.** Naszymi problemami zainteresowaliśmy niektórych eurodeputowanych. Przesłaliśmy także gratulacje prof. Jerzemu Buzkowi, przyjacielowi Uniwersytetów Trzeciego Wieku, szczególnie tych na Śląsku, w związku z jego wyborem na funkcję przewodniczącego Parlamentu Eu-

ropejskiego, deklarując współpracę i zaangażowanie w inicjatywy na rzecz osób starszych w ramach Unii Europejskiej. W naszym środowisku nie brakuje bowiem osób mających wiedzę, doświadczenie i umiejętności, które mogą być przydatne w pracach zespołów doradczych.

- **Realizujemy aktualnie 3 ogólnopolskie projekty grantowe, wspólnie z:**
 - Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności – „VI Ogólnopolska Konferencja UTW-Forum III Wieku”,
 - Ministerstwem Skarbu Państwa – „Własność to odpowiedzialność”, w którym ma miejsce m.in. konkurs z nagrodami dla uczestników,
 - Funduszem Inicjatyw Obywatelskich – „Federacja UTW szansą dla UTW”.

UTW w kraju otrzymały informację i zaproszenie do udziału w tych projektach. Również na stronie Federacji UTW jest zamieszczona informacja o tych przedsięwzięciach.

Przygotowanie ofert i udział w konkursach grantowych nie byłby możliwy bez udziału własnego Federacji, który stanowią składki członkowskie, w wysokości 50 gr miesięcznie od słuchacza UTW, które należy do Federacji. Bez udziału własnego nie moglibyśmy korzystać z dofinansowania. Dzięki realizowanym projektom UTW otrzymują konkretne wsparcie swoich działań.

- **Zarząd Federacji UTW reaguje na nieobiektywne i krzywdzące nasze środowisko opinie, artykuły prasowe i wypowiedzi.** Przykładem może być list otwarty wystosowany do Gazety Wyborczej jako reakcja na wypowiedź

prof. Łukaszeńskiego. Otrzymaliśmy od Państwa wiele listów popierających nasze stanowisko. Pragnę podziękować tym dziennikarzom i wydawcom pism, którzy kształtują pozytywny wizerunek osób starszych, a szczególnie pani red. Ewie Piąt z Dziennika Polskiego, redagującej dodatek Dziennik Seniora.

- **W trosce o zapewnienie odpowiednich standardów działania UTW, Federacja wystosowała apel do władz uczelni wyższych o udzielenie wsparcia społecznym inicjatywom edukacyjnym.** Patronat naukowy uczelni wyższych, zaangażowanie się wykładowców w działalność UTW, współpraca ze studentami to nieodzowne elementy w działalności UTW, które działają poza strukturami uczelni wyższych. Przygotowaliśmy także bazę adresową pn. „**Korpus wykładowców gościnnych**”, która zostanie zamieszczona na stronie internetowej Federacji. Zadeklarowali oni chęć poprowadzenia wykładów i współpracę z UTW. Mamy nadzieję, że obecna baza będzie z czasem ulegała poszerzeniu. To będzie pomocne narzędzie dla wielu UTW.
- **Federacja także podjęła działania na rzecz doskonalenia kadry liderów UTW- członków zarządu i komisji rewizyjnych. Możemy tę działalność rozszerzyć na koordynatorów UTW nie będących stowarzyszeniami, na podstawie porozumień o współpracy.** Zarządzanie UTW to ogromne wyzwanie. Nie wystarczy tylko zapłacić i zaangażowanie społeczne. Co raz więcej UTW korzysta z dotacji ze

środków publicznych. To rodzi określone prawem obowiązki dla osób zarządzających. Przygotowanie programów edukacyjnych, współpraca z gronem słuchaczy, z władzami lokalnymi, z mediami wymaga odpowiedniej wiedzy i umiejętności. Federacja w tym celu będzie pozyskiwać środki z przeznaczeniem na szkolenia kadry zarządzającej UTW. Pierwsze szkolenia organizujemy już w październiku i w listopadzie.

Jestem przekonana, że osoby starsze mające bogate doświadczenie życiowe, po nabyciu nowych umiejętności i niezbędnej wiedzy potrafią osiągać dobre rezultaty, a także sukcesy w swojej pracy.

Najbliższe plany Federacji to utworzenie Rady Programowej i Rady Patronackiej oraz zespołów eksperckich, profesjonalnie wspierających nasze społeczne działania. Zamierzamy również przygotować się do wydawania cyklicznego pisma – Informatora UTW. Docelowo rozważamy utworzenie Akademii Liderów UTW, w której osoby prowadzące UTW mogłyby się dokształcać, w interesującym ich zakresie. To byłaby również pomoc dla tych, którzy chcą się zaangażować w utworzenie nowych UTW. Planujemy rozwijanie działalności konsolidującej UTW w skali wojewódzkiej m.in. poprzez organizację regionalnych konferencji UTW.

Pragnę zauważyć, że oprócz Federacji UTW funkcjonują w kraju nieformalne porozumienia UTW. To bardzo dobrze, że właśnie w różnorodnych formach i w różnej skali podejmowane są działania integrujące nasze środowisko. Ważne,

abyśmy umieli ze sobą współpracować, budować pozytywny wizerunek naszych Uniwersytetów, naszego środowiska.

Uniwersytety Trzeciego Wieku w nowoczesnym państwie demokratycznym Europy stanowią znaczące ogniwo systemu edukacji obywatelskiej. Dojrzałość i aktywność liderów oraz słuchaczy UTW, ludzie, którzy z własnej woli, już nie dla kariery zawodowej, chcą nadal rozwijać swoje zainteresowania, lepiej rozumieć świat, korzystać z nowoczesnych technologii, służyć doświadczeniem i umiejętnościami – to wielka wartość społeczeństwa obywatelskiego, to kapitał intelektualny, to ogromne bogactwo naszego kraju.

Realizacja nowoczesnego modelu życia polskich seniorów w dużym stopniu zależy od nich samych. Niemniej jednak konieczne jest tworzenie nowej polityki społecznej ukierunkowanej na seniorów. Uniwersytety Trzeciego Wieku, pomimo coraz większej ich liczby, nie rozwiążą wszystkich problemów osób starszych. Mam nadzieję, że dzięki takim spotkaniom jak to w Nowym Sączu i w Krynicy, nasze głosy będą słyszane nie tylko w kraju, ale także w Europie – w Komisjach i Parlamencie Europejskim, a również w Organizacji Narodów Zjednoczonych.

„Razem możemy więcej” – tym przestaniem chciałam zakończyć moje wystąpienie i życzyć Państwu miłego pobytu na Sądcecczyźnie.

Dziękuję za uwagę.

Wiesława Borczyk
Prezes Ogólnopolskiej Federacji UTW

„Seniorzy w nowoczesnym społeczeństwie europejskim”

Spółeczności Europy są społeczeństwami uczącymi się ustawicznie. Pojęcie to dotyczy wszystkich grup wiekowych: starszych osób również, a może – przede wszystkim. Motywacja do zdobywania wiedzy w każdym wieku jest inna: od konieczności – po przyjemność. Starsi mają łatwiejszy wybór – oni nie muszą, oni tylko mogą zdobywać wiedzę. Niestety przodujemy w europejskich statystykach pod względem braku aktywności edukacyjnej naszych starszych rodaków (według statystyk, tylko około 5% bierze czynny udział w zajęciach proponowanych przez instytucje kształcenia ustawicznego). Sytuacja taka sprzyja „alienacji technologicznej” starszego pokolenia, a co za tym idzie – braku dostępu do pełnej informacji.

Określenia „informacja” i „wiedza” nie są określeniami jednoznacznymi. Pozyskanie większości informacji teoretycznej nie stanowi problemu. Problemem staje się jednak zdolność do ich właściwej interpretacji, a także umiejętność wykorzystania do własnego rozwoju. Takie podejście wymaga samodzielności w ich analizie i przetwarzaniu, a to wiąże się ze zmianą sposobu kształcenia.

Od 2007 roku Towarzystwo Polsko-Niemieckie w Krakowie (TPNK) oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie (WBP) wspólnie realizują partnerski program **Szkoła @ktywnego Seniora** –

S@S. W jego ramach prowadzone są krajowe i międzynarodowe projekty. Głównym ich założeniem jest propagowanie nowych technologii, jako środka do rozwoju własnych zainteresowań, pasji.

W latach 2007-2009 roku WBP i TPNK realizowały projekt finansowany przez Komisję Europejską: *„Studenci-Seniorzy: ICT a międzypokoleniowa komunikacja”*, którego głównym celem była wymiana doświadczeń i poszerzenie wiedzy merytorycznej trenerów prowadzących szkolenia, przybliżenie nowoczesnych technologii seniorom oraz integracja międzypokoleniowa. Zakończenie projektu miało miejsce w Krakowie (czerwiec 2009 r.) i przybrało formę trzydniowego maratonu ciekawych spotkań, który obejmował:

- Spotkanie koordynatorów krajowych projektu z pięciu państw Europy,
- Międzynarodową konferencję „Seniorzy w Nowoczesnym Społeczeństwie Europejskim”,
- Międzynarodowe Spotkanie Seniorów w WBP.

Działaniem oryginalnym w skali europejskiej okazała się zorganizowana w ramach projektu **KOMPUTEROWA OLIMPIADA SENIORÓW**, do której przystępowały osoby powyżej 60 roku życia w pięciu miastach: Paryżu, Helsinkach, Selb, Pradze i Krakowie. Wszyscy odpowiadali na te same pytania w tym

Uczestnicy Międzynarodowej Komputerowej Olimpiady Seniorów podczas konferencji „Seniorzy w Nowoczesnym Społeczeństwie Europejskim”, VI 2009 (Fot. Jerzy Woźniakiewicz)

samym czasie. Olimpiada miała dwie edycje. Laureaci obu edycji spotkali się w Krakowie. Podczas podsumowującej projekt międzynarodowej konferencji „**SENIORZY W NOWOCZESNYM SPOŁECZEŃSTWIE EUROPEJSKIM**” zostały im wręczone nagrody i certyfikaty.

Konferencja ta zgromadziła ponad 150 przedstawicieli różnych środowisk z kraju i zagranicy zainteresowanych problematyką osób starszych: bibliotek, instytucji nauki i kultury, Uniwersytetów Trzeciego Wieku, organizacji pozarządowych, władz i instytucji oświatowych i samorządowych, firm prowadzących szkolenia dla seniorów, wydawnictw.

Prelegenci dokonali m.in. analizy porównawczej sytuacji seniorów w Europie, pokazali rolę stosowania nowych metod ICT w integracji wielopokoleniowych i wielokulturowych społeczności. Zaprezentowano rezultaty działań partnerskich w ramach realizowanych międzynarodowych projektów finansowanych przez Komisję Europejską („uczenie się przez całe życie”), m.in. opracowany przez WBP i TPNK na bazie doświadczeń europejskich – pierwszy w Polsce pod-

ręcznik dla seniorów i trenerów dotyczący wolontariatu seniorów w społeczeństwie obywatelskim (www.wbp.krakow.pl/rcis.html) oraz www.tpnk.org.pl).

Konferencja uzyskała patronaty honorowe Marszałka Województwa Małopolskiego, Forum 50+, Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce oraz patronaty medialne eBIB, TVP Kraków i Dziennika Polskiego.

Wydarzeniem zasługującym na szczególną uwagę było **MIĘDZYNARODOWE SPOTKANIE SENIORÓW** w WBP. Wzięło w nim udział ponad 60 osób z Czech, Finlandii, Francji, Niemiec i Polski. Gości z zagranicy podejmowali uczestnicy Szkoły @ktywnego Seniora, którzy zaprezentowali przygotowane przez siebie prace malarskie i prezentacje multimedialne pt. „*Kraków w oczach Seniorów*”, będące efektem wycieczek z przewodnikiem oraz prac warsztatowych prowadzonych pod kierunkiem pracowników naukowych Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Wszystkie prezentacje zostały wydane w formie albumu.

Międzynarodowe spotkanie seniorów w WBP, VI 2009 (Fot. Jerzy Woźniakiewicz)

Z kolei „nasi” seniorzy dowiedzieli się o metodach pracy w zaprzyjaźnionych organizacjach partnerskich, sposobach spędzania wolnego czasu i zainteresowaniach swoich rówieśników.

Spotkanie – uświetnione występem Lajkonika i Krakowskiej Grupy Folklorystycznej z Mydlnik – przebiegło w niezwykle serdecznej atmosferze.

Jednym z głównych założeń prowadzonych działań projektowych w ramach Szkoły @ktywnego Seniora jest integracja osób biorących w niej udział. Atmosfera życzliwości, wycucia i taktu połączona z wiedzą, mądrością, doświadczeniem stanowi warunek rozwoju, zachęca do nauki, inspiruje, pomaga realizować pasje. Ten wspólnotowy charakter pracy trafnie określiła we wstępie do książki „*Kraków w oczach Seniorów*” uczestniczka warsztatów S@S:

„W dobie permanentnej edukacji wspólne zmagania mają sens, pomagają nam seniorom poznawać i rozumieć realia współczesności. Ważne jest ustawiczne kształcenie, rozwijanie umiejętności i kształtowanie zdrowych relacji międzyludzkich opartych na wiedzy”.

*dr Lidia Maria Jedlińska
Specjalista ds. Integracji w Wojewódzkiej
Bibliotece Publicznej w Krakowie,
koordynator projektów krajowych
i międzynarodowych kierowanych
do osób starszych, ekspert programu
PEOPLE w obszarze włączenia cyfrowego
i społecznego (Interreg IVC)*

Regionalne Centrum Integracji Społecznej WBP
Ul. Rajska 1, 31-124 Kraków
Tel. 12/37 52 238
www.wbp.krakow.pl/rcis.html

Senior Roku 2008 – wyłoniony!

III Małopolski Plebiscyt „Poza Stereotypem” – Senior Roku 2008, został ogłoszony w miesiącu czerwcu przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. Do 11 września zbieraliśmy zgłoszenia w Plebiscycie. Wszystkich finalistów było 20 i to spośród nich Kapituła Plebiscytu wyłoniła zwycięzców.

Kapituła, w której zasiadli: Wojciech Kozak (Członek Zarządu WM), Wioletta Wilimska (dyrektor ROPS w Krakowie), Elżbieta Zięba (radna Sejmiku Województwa Małopolskiego), Ewa Piłat (redaktor Dziennika Polskiego), Danuta Urbanik (redaktor Radia Kraków), Maria Guzy (redaktor TV Kraków), Wiesława Borczyk (Prezes Sądeckiego UTW), Maria Kacprzycka (Prezes Stowarzyszenia „Akademia Pełni Życia”), miała nie lada problem. Wszyscy kandydaci wyróżniali się czymś wyjątkowym: swoją postawą społeczną, talentem w różnych dziedzinach, zaangażowaniem w działalność na wielu poziomach, czy to lokalnym, czy nawet międzynarodowym, dlatego bardzo trudno było podjąć decyzję. 18 września 2009 r. po kilkugodzinnym posiedzeniu, Kapituła postanowiła przyznać tytuły „POZA STEREOTYPEM” – Senior Roku 2008 w dwóch kategoriach:

- **I kategoria:** działalność na rzecz środowiska lokalnego **dla Seniorki Roku 2008 Pani Anny Zalwowskiej z Brzeszcz** zgłoszonej przez Fundację Pomocy Społecznej i **Seniora Roku 2008 Pana Adama Mazura z Muszyny** zgłoszonego przez Sądecki Uniwersytet Trzeciego Wieku
- **II kategoria:** działalność regionalna i ponadregionalna **dla Seniorki Roku 2008 Pani Haliny Komar z Nowego**

Sącza zgłoszonej przez Sądecki Uniwersytet Trzeciego Wieku

Kapituła postanowiła również przyznać siedem honorowych wyróżnień następującym osobom:

- 1) Pani Marii Szymuś z Krakowa** zgłoszonej przez MOPS Kraków;
- 2) Pani Zofii Robotyckiej z Krynicy Zdrój** zgłoszonej przez Stowarzyszenie „Aktywną Bądź”;
- 3) Pani Henryce Rogal z Wolbromia** zgłoszonej przez Centrum Kultury, Promocji i Informacji w Wolbromiu;
- 4) Pani Barbarze Motowidlak z Wolbromia** zgłoszonej przez Centrum Kultury, Promocji i Informacji w Wolbromiu;
- 5) Pani Danucie Bobek z Krakowa** zgłoszonej przez MDDPS w Krakowie;
- 6) Panu Henrykowi Kieresowi z Zabierzowa Bocheńskiego** zgłoszonego przez PZERiI Oddział Rejonowy w Niepołomicach;
- 7) Panu Stanisławowi Smerce z Krzeszowic** zgłoszonego przez Klub Podróżnika w Krzeszowicach.

Laureatom serdecznie gratulujemy!

7 października odbędzie się uroczysta Gala wręczenia nagród w Plebiscycie, która będzie miała miejsce w Dworcu Białostradnickim w Krakowie, a honorowymi gośćmi będą wszyscy laureaci i osoby nominowane do tytułu Senior Roku 2008.

*Martyna Feliks
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

„Przedszkolacy z Seniorami odkrywają świat”

W bieżącym roku szkolnym 2008/2009 w Przedszkolach Samorządowych nr 4 i nr 6 im. Wandy Chotomskiej w Myślenicach, realizowany był projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego pn. „Przedszkolacy z Seniorami odkrywają świat”.

Celem ogólnym projektu była integracja społeczna pokoleń mieszkańców Gminy Myślenice oraz rozwój lokalnych inicjatyw w celu zmniejszenia różnicowania pomiędzy obszarami gminy.

Realizacja projektu dała szansę na integrację społeczną pokoleń mieszkańców obszarów wiejskich i miasta Myślenice, rozwój lokalnych inicjatyw w celu zmniejszenia różnicowania pomiędzy tymi obszarami a ośrodkami miejskimi. Zaplanowano więc działania zaspokajające różne potrzeby ludzi starszych i dzieci.

Projekt był zgodny z zasadami horyzontalnymi PO KL Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działaniem 7.3 inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji zakładający wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych oraz realizowanym planem działań. Wzmacnia spójność pomiędzy przedszkolakami a dziadkami poprzez zaangażowanie w wspólne działania.

W projekcie uczestniczyły dwa przedszkola położone w odległości ok. 300 m od siebie, co umożliwiło organizowanie wspólnych przedsięwzięć.

Przedszkole Samorządowe nr 4 w Myślenicach jest placówką 5 oddziałową do której uczęszcza 125 dzieci w wieku od 3 do 6 lat z terenu miasta Myślenice i okolicznych wsi. W projekcie uwzięło udział 50 % dzieci z tego przedszkola wraz ze swoimi dziadkami.

Przedszkole Samorządowe nr 6 im. Wandy Chotomskiej w Myślenicach jest placówką 6 oddziałową, do której uczęszcza 150 dzieci z terenu miasta Myślenice i okolicznych wsi. W projekcie uczestniczyło 40% dzieci z tego przedszkola wraz ze swoimi dziadkami.

Obydwa przedszkola posiadają bardzo dobre warunki lokalowe oraz piękne ogrody. Dziadkowie, dzieci uczęszczających do obu przedszkoli są mieszkańcami gminy Myślenice.

Zgodnie z celem, w projekcie brało udział łącznie 100 dziadków przedszkolaków, 100 dzieci, 5 i 6 letnich po 50 z każdego przedszkola, co stanowi po 2 oddziały w przedszkolach, 10 emerytów z Klubu Emeryta i 10 emerytowanych nauczycieli.

W przedszkolach zostały zorganizowane spotkania informacyjne dla rodziców i dziadków, dotyczące możliwości udziału w projekcie. Ponadto informacja ukazała się w prasie lokalnej oraz na plakatach zamieszczonych na tablicach ogłoszeń w przedszkolach.

Rekrutacja uczestników projektu była otwarta, a dostęp równy dla wszyst-

kich zainteresowanych uwzględniając przyjęte kryteria rekrutacji.

Projekt zakładał realizację następujących działań:

1. Zajęcia plastyczne organizowane z udziałem dzieci i dziadków.
2. Konkurs plastyczny z nagrodami na temat: „Tu, gdzie mieszkam ...”
3. Zajęcia muzyczno-taneczne organizowane z udziałem dzieci i dziadków.
4. Wycieczki do: kina, teatru, filharmonii, kopalni soli.
5. Biesiada dla wszystkich uczestników projektu z obydwoh przedszkoli oraz emerytowanych nauczycieli.

Od listopada rozpoczęło się pierwsze z działań projektu „**Kolorowy świat w oczach dziadków i wnuków**” – były to zajęcia plastyczne. Ponieważ za oknem trwała jeszcze jesień, większość prac miała tematykę jesienną, dominowały pejzaże malowane farbami wodnymi, akwarelą i temperą, pastelami, collage, tworzone bukiety i pojedyncze kwiaty z liści, bibuły, projektowano i wykonywano różnego rodzaju kompozycje. Zdarzało się, że dziadkowie zaskakiwali swoich

wnuków swoimi własnymi pomysłami i posiadanymi umiejętnościami – „jak z niczego zrobić coś oryginalnego”.

Podsumowaniem wspólnych spotkań był konkurs plastyczny pt: „**Tu gdzie mieszkam**”. Przygotowane prace przez seniorów i dzieci przeszły nasze najśmielsze oczekiwania. Były to piękne prace wykonane przeróżnymi technikami (większość z nich zaczerpnięta z zajęć). Każdy z uczestników konkursu otrzymał dyplom i nagrodę.

24 listopada w ramach realizacji kolejnego z działań projektu „**Wnuczek, babcia, dziadek i kultura**”, odbyła się wycieczka do kina. Była to pierwsza z cyklu planowanych wycieczek. Dzieci wraz z dziadkami i opiekunami wycieczki z przedszkoli udali się do krakowskiego kina Orange IMAX na projekcję filmu trójwymiarowego pt.: „Delfiny i wieloryby – plemiona oceanów” w reżyserii Jean-Michel Cousteau.

5 grudnia odbyła się kolejna wycieczka tym razem do **filharmonii** podczas której beneficjenci uczestniczyli w spektaklu muzycznym pt. „Koncert na chodniku”. Jak okazało się po powrocie z wycieczki, dla wielu seniorów był to pierwszy kontakt z filharmonią, za co ogromnie byli wdzięczni.

Prawdziwym strzałem w dziesiątkę okazał się wyjazd 100 osobowej grupy uczestników projektu do krakowskiego teatru „**Groteska**” w dniu 16 grudnia. W programie imprezy przewidziano spektakl pt. „Kopciuszek”, który zachwyił wszystkich zarówno dobozem dialogów, jak i oprawą muzyczną. Babcie i wnuczki zwrócili uwagę na przepiękne, barwne

Wspólne zajęcia plastyczne (fot. Alicja Szlachetka)

i bogate stroje Kopciuszka i jego sióstr, zaś dziadkowie z wnukami zastanawiali się, w jaki sposób zrobione i animowane były marionetki – myszki. Dyskusjom nie było końca. Dziewczynki chwaliły się nauczycielkom, jakie piękne sukienki uszyją ich babcie lalkom, aby mogły w domu bawić się w teatr, a chłopcy zamawiali u dziadków „popołudnie majsterkowi-cza”, kiedy to wspólnie będą mogli skonstruować teatralne lalki.

Od stycznia 2009r. rozpoczęło się kolejne działanie realizowane w ramach projektu, były to zajęcia muzyczno-taneczne: **„Taniec i muzyka łączy pokolenia”**. Nadrzędnym celem zajęć, przygotowanych przez nauczycielki, było kształtowanie umiejętności aktywnego spędzania czasu wolnego oraz umożliwienie seniorom realizacji pasji, rozwijania zainteresowań i integracji społecznej poprzez aktywne przeżywanie muzyki. Zajęcia muzyczno-taneczne odbywały się w okresie od stycznia do marca, a ich uwieńczeniem była biesiada zorganizowana dla wszystkich uczestników projektu. Ponieważ początek zajęć przypadł na okres Świąt Bożego Narodzenia, cykl zajęć rozpoczął się od wspólnego kolędowania, zabaw o charakterze ruchowo-naśladowczym, rytmiczno-ruchowym, muzykowaniem na instrumentach. Kolejny cykl zajęć był przygotowany tak, aby Seniorzy mogli wspominać swoje „młode” lata, a ich wnuki nauczyć się i poznać „zabawy ich dziadków”. Zajęcia te przypomniwały Seniorom ich dzieciństwo, sprowokowały do wspomnień, które często objawiały się „łezką” w ich oczach. Dla prowadzących był to znak,

Zajęcia muzyczno-ruchowe (fot. Alicja Szlachetka)

że zajęcia spełniają oczekiwania Seniorów.

24 lutego 2009r. odbyła się na strażnicy OSP biesiada w której uczestniczyli wszyscy uczestnicy projektu z obydwu przedszkoli. Biesiadę rozpoczął występ dzieci 5- 6- letnich z Przedszkola Nr 6, które zaprezentowały program artystyczny pt. „Kto ty jesteś – Polak mały”, kończąc swój występ polonezem zaprosili wszystkich uczestników biesiady do tańca. Przy muzyce zespołu Silvestro Band, prezentującej współczesne i nieco starsze przeboje, bawili się dziadkowie wraz z wnukami, emerytowani nauczyciele oraz członkowie Klubu Seniora. Całą salę wypełniały długie „pociągi” i wirujące koła. Dorośli wraz z dziećmi nucili słowa

znanych piosenek. Dźwięki Twista pode-
rwały do tańca wielu Seniorów, przypo-
minając im szalone lata młodości. Żę-
gnając się, Seniorzy gorąco dziękowali za
możliwość udziału w Biesiadzie i prosili
o tego typu imprezy.

Ostatnim z działań realizowanego
projektu było działanie pt. „**Wesel się
zdrowiem**”. 26 i 30 marca odbyły się
ostatnie z czterech wspólnych wycie-
czek dzieci z dziadkami do kopalni soli
w Wieliczce. Po przybyciu na miejsce,
uczestników podzielono na dwie grupy.
Grupa seniorów udała się z instrukto-
rami na zajęcia aktywnej rehabilitacji
układu oddechowego uwzględniające
ćwiczenia kontroli oddechu. Spotkanie
z Seniorami rozpoczęło się projekcją
filmu, podczas którego uczestnicy mie-
li okazję obejrzyć bogactwa natury
z jakich można korzystać w kopalni. Po
obejrzeniu filmu rozpoczął się program
obejmujący:

- ćwiczenia umuzykalniające, wokal-
no-ruchowe, rozwijające postawy
twórcze i wyobraźnię oparte na me-
todach aktywnej i receptywnej mu-
zykoterapii,
- zajęcia relaksacyjne i wyciszające
w kilkuosobowych grupach z wy-
korzystaniem muzyki relaksacyjnej
i klasycznej.

Natomiast dzieci miały do dyspo-
zycji pod opieką instruktorów drabinki,
materace, piłki, ławeczki, skakanki itp.
Instruktorzy przeprowadzili zajęcia z ele-
mentami muzykoterapii i ćwiczeń kształ-
tujących prawidłową sylwetkę dziecka.
Dla wszystkich uczestników i tych naj-
młodszych i najstarszych wycieczka ta

była okazją do odpoczynku w niepowta-
rzalnym miejscu i zrelaksowaniu się.

Na podsumowanie projektu zorga-
nizowano w przedszkolach dodatkową
„mini biesiadę”, podczas której wspo-
minano razem spędzone chwile. Wspo-
mnieniom sprzyjały wyświetlane zdjęcia
ze wszystkich działań zrealizowanych
w ramach projektu. Na zakończenie po-
proszono uczestników o wypełnienie
ankiet podsumowujących udział w pro-
jekcie.

Z analizy ankiet wynika, że dla
wszystkich beneficjentów udział w pro-
jekcie był cennym doświadczeniem,
spełnił ich oczekiwania. Wszyscy także
opowiedzieli się za potrzebą organizacji
takich przedsięwzięć, gdyż są one po-
trzebne i jednogłośnie zaoferowali swój
udział w ewentualnych następnych tego
typu projektach. Zrealizowany projekt
zakończył się pełnym sukcesem i przy-
niósł zamierzone efekty. Kolejny tego
typu projekt będzie realizowany od paź-
dziernika tego roku.

Alicja Szlachetka

Dyrektor przedszkola nr 6 w Myślenicach

Teresa Sari

Dyrektor przedszkola nr 4 w Myślenicach

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

„Dobrze, że jesteś”

Byłem zdruzgotany cierpieniem, z którym spotkałem się w szpitalu, ale wyszedłem pełen radości – tak o pierwszym dyżurze mówi Marek – wolontariusz FUNDACJI DOBRZE ŻE JESTEŚ, którego pierwszy raz widzę na oczy, choć założyłam tę Fundację. – Pełen radości? – pytam. – Tak. Radości. Z tego, że jestem na swoim miejscu – odpowiada z przekonaniem i z blaskiem w oczach. Patrzę na dwudziestoparoletniego mężczyznę, który raz w tygodniu przez 5 godzin pomaga pacjentom w Centrum Onkologii w Warszawie. Pomaga w tym, co akurat jest potrzebne. Kupi gazetę, zrobi porządek przy łóżku, porozmawia, wysłucha. – Uczę się dużo. Na przykład otwartości. Jak być z drugim człowiekiem, nie wypełniając sobą całej przestrzeni. Po prostu być – mówi. Mam ściśnięte gardło, kiedy go słucham i jestem wdzięczna Bogu, losowi, że mogłam spotkać Marka.

Kiedy zakładałam FUNDACJĘ DOBRZE ŻE JESTEŚ w 2005 roku, to był odruch. Tak jak Marek byłam zdruzgotana cierpieniem i upokorzeniem ludzi chorych na raka i umierających w szpitalu. Wydawało mi się, że kontakt z drugim człowiekiem, życzliwym, bezinteresownym, gotowym pomóc wolontariuszem, może zmniejszyć cierpienie. Nie zawsze można pomóc, ale samo bycie przy kimś, kto jest wystraszony, osłabiony i bezbronny – to już dużo. Dziś FUNDACJA DOBRZE ŻE JESTEŚ ma zespoły wolontariuszy w 6 miastach w Polsce: w Krakowie, Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu, Łodzi i Gdańsku. Wielu z wolontariuszy nie znam, nawet

nie wszystkich koordynatorów w szpitalach poznałam. Najczęstszy kontakt mam z koordynatorami lokalnymi odpowiedzialnymi za wolontariat w poszczególnych miastach. Wszystko się kręci dzięki ciężkiej pracy i zdeterminowaniu każdego z koordynatorów – który przeważnie także jest wolontariuszem. To koordynatorzy rekrutują, szkolą, wprowadzają do szpitala wolontariuszy, organizują dyżury w szpitalach oraz działanie przyjaznych poczekalni i wędrujących bibliotek. Piękni ludzie. Z talentem, osobowością, szlachetni, wrażliwi. Tak jak wszyscy wolontariusze.

– Dlaczego Pan chce być wolontariuszem? – patrzę na 82-letniego pana Jurka, który przyszedł na rozmowę rekrutacyjną. – Skoro ja tak długo żyję, to widocznie po to, żeby się jeszcze komuś przydać – odpowiada jeden z naszych najlepszych wolontariuszy, który od dwóch lat pełni dyżury w szpitalu. Zawsze można na niego liczyć. Oprócz swojego dyżuru, nigdy nie odmówi zastępstwa za innych wolontariuszy.

Organizuję życie Fundacji. I choć praca biurowa może nie są moim największym marzeniem – to jestem na swoim miejscu! Mam szansę robić rzeczy pozytywne i potrzebne. I coś, co odkryłam później, nieoczekiwanie. Coś, co stało się dla mnie największym przywilejem tego działania: mogę spotkać wielu pięknych ludzi i zobaczyć świat ich oczami.

Jako FUNDACJA DOBRZE ŻE JESTEŚ, od czerwca 2005 r., pracujemy na rzecz

godnego życia w chorobie i godnego umierania w polskim szpitalu.

Stworzyliśmy autorski program działania wolontariatu w szpitalach. Niesiemy pozamedyczną pomoc pacjentom dotkniętym chorobą nowotworową. Pozyskujemy, szkolimy i wprowadzamy wolontariuszy na oddziały hematologiczne i onkologiczne do szpitali w Polsce. Działamy w Krakowie, Poznaniu, Warszawie, Wrocławiu, Łodzi oraz Gdańsku.

Oprócz dyżurów na oddziałach prowadzimy także „Wędrujące biblioteki”. Dobra lektura lub film to balsam dla duszy w wielu sytuacjach. Nasi wolontariusze zaproponują ciekawą książkę, a kiedy potrzeba poczytają. Dzięki hojności naszych darczyńców dysponujemy obszernym zbiorem różnych rodzajów literatury oraz filmów. W wielu szpitalach stworzyliśmy również „Przyjazne Poczekalnie”. To miejsca służące pacjentom, którzy często przybywają do szpitala z odległych terenów kraju. Zdarza się, iż są oni pozbawieni opieki bliskich, oczekują długo i w ogromnym stresie na badania, diagnozy, zabiegi. W tym trudnym czasie towarzyszymy im swą obecnością, poczęstujemy herbatą, kawą lub kawałkiem ciasta.

W Krakowie jesteśmy od marca 2007 r. i otaczamy opieką średnio 2 tysiące pacjentów rocznie w:

- SPZOZ Szpitalu Uniwersyteckim w Krakowie, Klinice Hematologii (ul. Kopernika 17),
- Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. L. Rydygiera w Krakowie, Oddział Hematologii (os. Złotej Jesioni 1).

Staramy się, by zespoły przeszkolonych, kompetentnych i wrażliwych na los drugiego człowieka wolontariuszy, zapewniały każdego dnia, całodzienne wsparcie pacjentom na oddziałach. Na tę opiekę składa się szereg dyżurów poszczególnych wolontariuszy, z których każdy przychodzi do szpitala raz w tygodniu na 5 godzin.

Choroba nowotworowa i związany z nią pobyt w szpitalu to szok w życiu człowieka, ból fizyczny, wycieńczenie. Cierpienie, osamotnienie i strach przed śmiercią stają się codziennością. Wolontariusze wnoszą ciepło i serdeczność – czyli to, co niezbędne w świecie lęku i upokorzenia, jakie niesie ze sobą choroba. Wspierają rozmową, ciekawą książką, poczęstują herbatą lub zrobią drobne zakupy. Pilnują by nie zabrakło nadziei, uśmiechu... czy też po prostu drugiego człowieka.

Wkładamy ogromny wysiłek w pozyskanie, przeszkolenie, wdrożenie do pracy i skoordynowanie działania wolontariuszy w ramach każdego, 20-30 osobowego zespołu (tyle potrzeba osób, aby zapewnić codziennie stałą opiekę nad oddziałem, który liczy 30-40 pacjentów, zakładając 2 pięciogodzinne dyżury pełnione przez 1-4 wolontariuszy w ciągu dnia).

FUNDACJA DOBRZE ŻE JESTEŚ od 2005 roku jako jedyna pozyskuje, szkoli i wprowadza wolontariuszy na oddziały hematologii i onkologii w Krakowie i w całej Polsce otaczając opieką pacjentów dorosłych. Jesteśmy potrzebni. I sami potrzebujemy wsparcia. Przyłącz się do nas. www.dobrzezjestes.pl

Ewa Stankiewicz – Prezes Fundacji

Przemoc wobec osób starszych

Temat „tabu”, jakim jest przemoc w rodzinie wobec osób starszych dopiero w latach 70-tych XX wieku stał się obiektem szerszego zainteresowania i przedmiotem badań. W rozpoznawaniu przemocy wobec seniorów dużą rolę mogą odgrywać pracownicy instytucji pomocy społecznej i opieki zdrowotnej, pracujący z osobami starszymi w ich środowisku domowym, którzy często jako nieliczne osoby „z zewnątrz” mają kontakt ze starszymi ofiarami przemocy.

Postrzeżenie zjawiska przemocy wobec seniorów stało się przedmiotem badań naukowych, realizowanych pod kierownictwem prof. Beaty Tobiasz-Adamczyk w latach 2006-2009 w Zakładzie Socjologii Medycyny Katedry Epidemiologii i Medycyny Zapobiegawczej UJCM¹. Badaniami objęto 507 krakowskich pracowników sektora opieki zdrowotnej i pomocy społecznej oraz 631 mieszkańców Krakowa powyżej 65 roku życia.

Zestawienie wyników uzyskanych od pracowników socjalnych i medycznych na temat oceny różnych form przemocy wobec osób starszych i opinii samych seniorów pokazuje wyraźne zróżnicowanie sposobu postrzegania tego zjawiska, a także jego natężenia. Według 33,9% badanych pracowników, przemoc fizyczna wobec osób starszych w Polsce jest

problemem, podobnie uważało aż 58,8% seniorów. Z problemem tym w pracy zetknęło się 7,3% badanych pracowników, natomiast 9,4% badanych osób starszych potwierdziło występowanie przemocy fizycznej wobec seniorów w swoim najbliższym otoczeniu. Ponad 3% seniorów przyznało, że są ofiarami przemocy fizycznej po ukończeniu 60 roku życia, a niemal 10% doświadczyło tej formy przemocy w przeszłości. Z przemocą psychiczną wobec osób starszych zetknęło się 12,6% badanych pracowników, a 17,7% badanych osób starszych wskazało na jej przykłady w swoim najbliższym otoczeniu. Ponad 10% seniorów uznało siebie za ofiarę przemocy psychicznej ze strony rodziny po 60 roku życia, a 14% było na nią narażonych w przeszłości. Zaniedbywanie seniorów w Polsce uznało za problem 55% pracowników i niemal 80% starszych osób. W pracy zawodowej zetknęło się z tym problemem 24,3% pracowników, a 28,9% osób starszych wykazało przypadki zaniedbywania seniorów w najbliższym otoczeniu. Z przemocą materialną wobec seniorów zetknęło się 21,7% pracowników i 34,9% samych osób starszych. Powyższe przykłady jasno pokazują różnice w ocenie przemocy: sami seniorzy częściej niż profesjonalści przyznawali, że znają w swoim otoczeniu osoby starsze, narażone na różne formy przemocy.

Jako sprawcy przemocy, najczęściej wskazywane były osoby z najbliższej rodziny: dzieci lub współmałżonek osoby starszej. Jednak badani profesjonalści przyznawali, iż zdarza się, że sprawcą

¹ Projekt badawczy „Percepcja przemocy wobec osób starszych wiekiem. Czynniki warunkujące, grupy podwyższonego ryzyka. Ocena zjawiska z perspektywy zawodów włączonych w opiekę nad osobami starszymi wiekiem”, realizowany w ramach grantu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Nr 2187/P01/2006/31

bywa pielęgniarzka lub pracownik socjalny (w przypadku przemocy fizycznej, psychicznej i materialnej ponad 3% wskazań, w przypadku zaniedbania – dwukrotnie więcej). Wśród grup podwyższonego ryzyka narażenia na przemoc, badani pracownicy wskazywali przede wszystkim na kobiety, osoby z rodzin patologicznych i nadużywających alkoholu oraz osoby z demencją. Ofiarami przemocy były przede wszystkim osoby owdowiałe, zamieszkujące w większym gospodarstwie domowym, z wykształceniem co najmniej średnim i z niewielką liczbą kontaktów codziennych z osobami spoza rodziny. Znacznie częściej były to kobiety, jakkolwiek odsetek mężczyzn był również stosunkowo wysoki (32,3% w przypadku przemocy fizycznej i 41,7% w przypadku zaniedbania).

Interweniując w przypadku stwierdzenia przemocy (bez względu na jej formę), pracownicy biorący udział w badaniach, najczęściej zdecydowali się na rozmowę z rodziną (opiekunem) seniora lub też (choć rzadziej) na rozmowę z domniemanym sprawcą przemocy. Brak jakichkolwiek działań w przypadku przemocy fizycznej lub psychicznej potwierdziło ok. 35% badanych, a w przypadku wykorzystania finansowego, porzucenia i przemocy seksualnej – ponad połowa badanych.

Angażując się w omawianą tematykę, Zakład Socjologii Medycyny współuczestniczył również w latach 2007-2009 w projekcie *Breaking the Taboo: empowering health and social service professionals to combat violence against older women within their families* (Przełamywanie tabu – Wzmocnienie

pracowników socjalnych i medycznych w walce z przemocą wobec starszych kobiet w rodzinach)². Projekt koncentrował się na starszych kobietach, jako bardziej niż mężczyźni narażonych na przemoc. Główne działania w ramach projektu prowadzone były w Austrii, Finlandii, Polsce i we Włoszech; w projekcie brały też udział instytucje z Niemiec, Belgii, Francji i Portugalii. Projekt, koordynowany przez Austriacki Czerwony Krzyż, miał na celu podniesienie świadomości istnienia zjawiska przemocy wobec starszych kobiet w rodzinach, wypracowanie narzędzi i strategii pozwalających na poprawę wczesnego rozpoznania przemocy w rodzinie skierowanej wobec starszych kobiet oraz wspieranie pracowników medycznych i socjalnych w przeciwdziałaniu przemocy i w odpowiednim reagowaniu.

Projekt składał się z dwóch faz: badawczej i edukacyjnej. Badania pokazały, że jakkolwiek osoby pracujące z seniorami mają świadomość istnienia zjawiska przemocy wobec osób starszych (w szczególności kobiet) i często stykają się w pracy z tym problemem, to istnieją jednak liczne bariery, utrudniające rozpoznanie przemocy, jak chociażby brak odpowiedniej wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, różnice w postrzeganiu problemu przez ofiarę i pracownika medycznego/socjalnego oraz powszechny wśród seniorów brak świadomości własnych praw. Jedynie około 1/5 organizacji biorących udział w badaniach zatrudniała osoby przeszkolone

² Projekt finansowany przez Komisję Europejską (DG Justice, Freedom and Security) w ramach programu DAPHNE II (2004-2008). Numer kontraktowy JLS/2006/DAP-1/276/W 30-CE-0120349/00-46.

w zakresie przeciwdziałania przemocy lub też zapewniała swoim pracownikom szkolenia w tym temacie. Brakowało również procedur regulujących postępowanie w sytuacji stwierdzenia przemocy, szkoleń w zakresie radzenia sobie ze stresem i emocjami w pracy z ofiarami, a także edukacji w zakresie kompetencji odpowiednich instytucji i organizacji.

W fazie edukacyjnej zrealizowano 4 kilkugodzinne warsztaty szkoleniowe, mające na celu podnoszenie wiedzy i polepszenie kompetencji pracowników w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc: dwa z nich w Krakowie, pozostałe – w Suchej Beskidzkiej oraz w Myślenicach. Uczestniczyło w nich 46 osób, przede wszystkim pracownicy opieki zdrowotnej i pomocy społecznej. Warsztaty oparto na krótkich prezentacjach teoretycznych i analizowaniu w małych, interdyscyplinarnych zespołach, konkretnych przypadków przemocy wobec osób starszych, co umożliwiło dyskusję oraz wymianę doświadczeń i pomysłów na rozwiązywanie problemu.

Ponadto opracowano broszurę informacyjną, adresowaną przede wszystkim do opiekunów starszych kobiet oraz pracowników i kierowników zespołów w placówkach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, zatytułowaną: *Breaking the Taboo. Przemoc wobec starszych kobiet w rodzinach: rozpoznawanie i działanie*³. Zawiera ona szereg informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, podstawowe definicje, omówienie form przemocy i czynników

ryzyka, jak też praktyczne wskazówki dotyczące rozpoznawania różnych form przemocy, sposobów weryfikacji podejrzeń, radzenia sobie z wątpliwościami. Część publikacji poświęcona jest strategiom działania w przypadku rozpoznania przemocy i dotyczy adekwatnego reagowania (z kim najlepiej skonsultować wypadek, etc.). Broszura zawiera również, opracowaną w ramach projektu, procedurę reagowania, opartą na działaniu zespołowym i interdyscyplinarnej współpracy. W publikacji podkreśla się potrzebę zapewniania pracownikom szkoleń z zakresu rozpoznawania i dokumentowania przemocy, umiejętności prowadzenia rozmów z ofiarą, walki ze stresem, jak też konieczność opracowania wskazówek i wytycznych dotyczących postępowania. Broszurę kończy część poświęcona społecznym i kulturowym uwarunkowaniom złego traktowania osób starszych w Polsce, a także adresy i telefony organizacji udzielających pomocy osobom starszym-ofiarom przemocy.

Wyniki przeprowadzonych badań oraz doświadczenia z realizacji projektu poświadczają potrzebę edukowania i podnoszenia świadomości pracowników opieki zdrowotnej i pomocy społecznej w temacie przemocy wobec seniorów oraz uwarunkowanie szerszego społeczeństwa w tym temacie. Pokazane tu przykłady będą służyły również osobom, które w swej pracy zawodowej zetknęły się z przemocą wobec osób starszych.

Beata Tobiasz-Adamczyk,
Monika Brzyska,
Barbara Woźniak

³ Więcej informacji o projekcie *Breaking the Taboo*, jak też elektroniczna wersja broszury znajdują się na stronie www.epi.cyf-kr.edu.pl

Nowa przestrzeń dla krakowskich seniorów

„Byłam wczoraj w Parku Wodnym, dziś na 14 idę do kina, jutro mam kurs komputerowy, a pojutrze zajęcia z nordic-walking”.

Takie zdanie usłyszane z ust dwudziestolatka nie jest niczym nadzwyczajnym, ot po prostu młodzież żyje w takim tempie, starając się wykorzystać każdą okazję, by się rozerwać, dokształcić i poprawić swoją kondycję fizyczną. A czy takie zdanie można usłyszeć od seniora? Od seniora w Krakowie z pewnością tak. Dla tej grupy wiekowej Kraków ma bowiem do zaoferowania wiele atrakcji, od jogi dla Pań +60, po zajęcia z literatury i sztuki na Uniwersytecie Trzeciego Wieku. Skąd czerpać wiedzę na temat tych wszystkich propozycji i przedsięwzięć? Kiedyś wymiana informacji o różnych tego typu inicjatywach i działaniach skierowanych dla seniorów odbywała się w dużej mierze tzw. „pocztą pantoflową”. Obecnie, dostęp do takich informacji mają wszyscy mieszkańcy Krakowa, w czerwcu tego roku został bowiem uruchomiony specjalny serwis internetowy KRAKÓW DLA SENIORA – www.dlaseniora.krakow.pl.

Czytelna struktura serwisu pozwala jego użytkownikowi bez przeszkód odnaleźć informację, która dotyczy zdrowia, kultury, rozrywki czy edukacji. Wyszukiwarka obecna na stronach pomaga w dotarciu do prezentowanych instytu-

cji i publikowanych artykułów. Jest dział „Aktualności” z pierwszymi bieżącymi doniesieniami i „Księga Gości”, na stronach której można dzielić się własnymi opiniami, poglądami, czy dzielić się spostrzeżeniami.

Zadanie, jakie stawia sobie za cel redakcja serwisu, jest ambitne – informować krakowskich seniorów o wszystkim, co miasto ma im do zaoferowania i co mają do zaoferowania sobie nawzajem.

XXI wiek jest bez wątpienia wiekiem dominacji Internetu i wirtualnej rzeczywistości. Wiek dojrzały nie oznacza braku dostępu do tej rzeczywistości. Udowadniają to krakowscy seniorzy, którzy aktywnie współtworzą serwis KRAKÓW DLA SENIORA. Zmieniają się czasy, a to nie oznacza, że osoby starsze za tymi czasami nie nadążają. Teraz coraz częściej senior XXI wieku zna się na komputerze i ma dostęp do Internetu, dlatego potrzebuje swojego miejsca również w przestrzeni wirtualnej. Takim miejscem jest właśnie portal gminy miejskiej Kraków: KRAKÓW DLA SENIORA. Zapraszamy wszystkich seniorów (i nie tylko!), by odwiedzali to miejsce, czyniąc z niego własną przestrzeń, bliską i oswojoną jak ulubiona ławka w parku lub kawiarniany stolik.

*redakcja serwisu
Kraków dla Seniora*

Gorce dla aktywnych seniorów „Pełnia życia”

Jeżeli szukacie Państwo miejsca wyjątkowego i pragniecie spokoju (co nie oznacza codziennej nudy) mamy dla Państwa wyjątkową propozycję.

Przyjeżdżajcie do Koninek w Gorcach pod Turbaczem, koło Mszany Dolnej.

Tu właśnie w ośrodku wypoczynkowym Ostoja Górską firma Ecolife proponuje m.in. tygodniowe turnusy aktywnego wypoczynku dla seniorów „Pełnia Życia”.

Ośrodek Ostoja znajduje się bezpośrednio w otulinie Gorczańskiego Parku Narodowego, tuż u podnóża stoków leśnych z przepływającym obok potokiem Koninka tuż przy rozejściu się wszystkich szlaków turystycznych z Koninek.

Firma Ecolife zajmując się promocją zdrowego i zrównoważonego stylu życia i wszelkich działań prozdrowotnych opracowała specjalny program aktywnego wypoczynku dla seniorów uwzględniający zajęcia m.in. z nordic walking, gimnastyki, zajęć plastycznych, jak choćby

malowania na szkle, spotkania z zagórzeńskim bazarzem i kulturą Zagórzeń w Muzeum Orkana, wycieczkami górskimi oraz prawdziwą zagórzeńską wiatrą. Turnus trwający tydzień ze smacowym wyżywieniem, w komfortowych warunkach i z twórczym nieprzeciążającym programem, jest idealną formą spędzenia ciekawie i aktywnie wolnego czasu i poznania – co jest bezcenne – nowych znajomych a może i przyjaciół. Serdecznie Państwa zapraszamy do skorzystania z naszej propozycji. Wraz z programem zapewniamy opiekę fizjoterapeuty i Activ Leadera nordic walking, licencjonowanych przewodników i prelekcje pracowników Gorczańskiego Parku Narodowego.

Hanna Naborowska

Ecolife sp.z o.o.,

Poręba Wielka 710/2, 34-735 Niedźwiedź

biuro w Krakowie, os.Żłota Podkowa 9/1

31-352 Kraków, tel. 0693 245 169

www.ecolife.net.pl, office@ecolife.net.pl

Co zrobić, żeby szybko załatwić sprawę świadczeń rodzinnych z wniosku złożonego w Polsce w sytuacji, gdy członek rodziny pracuje w kraju Unii Europejskiej?

1. Jeżeli Ty lub członek Twojej rodziny (żona, mąż, dziecko, matka dziecka, ojciec dziecka), przebywacie i pracujecie lub prowadzicie działalność na własny rachunek w krajach Unii

Europejskiej, Szwajcarii, Norwegii, Islandii lub Liechtensteinie, a w Polsce ubiegacie się o świadczenia rodzinne lub świadczenia rodzinne są przyznane **niewłócznie powiadom-**

cie o fakcie wyjazdu za granicę gminę, na terenie której zamieszkujecie (organ gminy, do którego wystąpiliście Państwo z wnioskiem lub który wydał decyzję o przyznaniu świadczeń rodzinnych).

2. Przekażcie Państwo do w/w gminy:
 - 1) wszelkie dokumenty, wskazujące na zatrudnienie lub działalność zawodową członka Państwa rodziny za granicą, **za wszystkie okresy aktywności zawodowej od dnia 1 maja 2004 r.**, w szczególności umowy o pracę, wpisy o prowadzeniu działalności gospodarczej, zaświadczenia wystawione przez pracodawcę o okresach zatrudnienia oraz o odprowadzaniu składek na ubezpieczenie społeczne itp.,
 - 2) dokumenty (zaświadczenia z ZUS, KRUS), pozwalające ustalić, czy osoba aktywna zawodowo za granicą w tym samym okresie była, czy też nie była ubezpieczona w Polsce,
 - 3) dokumenty wskazujące na wysokość dochodów osiągniętych przez członka rodziny za granicą:
 - a) w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy – w przypadku, gdy aktywność zawodowa za granicą rozpoczęła się w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy (np. jeżeli wniosek dotyczy okresu zasiłkowego 2007/2008, należy udokumentować dochód osiągnięty

nięty za granicą za rok 2006 itd.),

- b) w pierwszym w pełni przepracowanym miesiącu, w przypadku, gdy aktywność zawodowa za granicą rozpoczęła się po upływie roku kalendarzowego poprzedzającego okres zasiłkowy.
- 4) dokumenty wskazujące na aktywność zawodową członka rodziny składającego wniosek w Polsce (najczęściej małżonka osoby pracującej za granicą), w okresie, za który został złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych lub świadczenie rodzinne zostało przyznane (zaświadczenie pracodawcy o okresach zatrudnienia, zaświadczenie o wpisie do rejestru działalności gospodarczej, zaświadczenie z KRUS o okresach i charakterze podlegania ubezpieczeniu społecznemu (rolnik, domownik itp.), decyzja o ustaleniu uprawnień emerytalnych albo rentowych itp.

Dokumenty wystawione przez instytucje lub pracodawców zagranicznych, mogą być przez Państwa przedkładane w każdym języku urzędowym Unii Europejskiej, bez konieczności tłumaczenia, jednakże złożenie w gminie lub Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Krakowie dokumentu przetłumaczonego na język polski znacznie ułatwia prowadzenie postępowania i skraca okres do wydania rozstrzygnięcia w sprawie.

Proszę pamiętać, że kompletność w/w dokumentów oraz rzetelność składanych oświadczeń również wpływa na długość postępowania w sprawie ustalenia uprawnień do świadczeń rodzinnych w Polsce.

Brak wymaganych dokumentów lub oświadczeń w danej sprawie, powoduje także konieczność podjęcia dodatkowych działań przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, w szczególności kierowania wystąpień do instytucji zagranicznych, celem ustalenia czy w danej sprawie zachodzi koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego. Wyżej wymienione działania także powodują, wydłużenie okresu postępowania w sprawie ustalenia uprawnień do świadczeń rodzinnych w Polsce.

Jednocześnie informujemy, że **na każde podanie (pismo), dotyczące przebiegu postępowania w sprawach indywidualnych, przedstawione w formie elektronicznej** przez strony lub ich pełnomocników, ustanowionych zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.), Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie udziela informacji wyłącznie po ustaleniu, że spełnia ono wymogi określone art. 63 § 3a przywołanej ustawy, tj. po ustaleniu, że:

1) podanie zostało opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, przy zachowaniu zasad przewidzianych w przepisach o podpisie elektronicznym oraz,

2) zawiera dane w ustalonym formacie, zawarte we wzorze podania określonym w odrębnych przepisach, jeżeli te przepisy nakazują wnoszenie podań według odrębnego wzoru.

Każde podanie e-mailowe nieodpowiadające w/w wymogom, zawiera braki formalne, co powoduje, że ROPS nie ma możliwości odniesienia się do jego treści bez uzupełnienia przez osobę je składającą, braków pisma lub przestania podania w wersji papierowej, ręcznie podpisanego przez osobę występującą z pismem.

*Tomasz Gniadek
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zmiany funkcjonowania spółdzielni socialnej szansą na rozwój spółdzielczości socialnej w Małopolsce

Ustawa z dnia 7 maja 2009 roku (Dz U. Nr 91, poz. 742 o zmianie ustawy o spółdzielniach socialnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw) wprowadziła wiele zmian dotyczących sposobu funkcjonowania spółdzielni socialnej.

Poszerzony został między innymi krąg podmiotów uprawnionych do założenia spółdzielni. Przed nowelizacją ustawy uprawnieniem tym dysponowały osoby bezrobotne, bezdomne, uzależnione od alkoholu lub narkotyków, chore psychicznie, byli więźniowie, uchodźcy oraz osoby niepełnosprawne. Warunkiem koniecznym była i pozostała pełna zdolność tych osób do czynności prawnych. Obecnie wśród uprawnionych wymieniono organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jednostki samorządu terytorialnego oraz kościelne osoby prawne. W myśl ustawy członkostwo w spółdzielni socialnej będą mogły nabyć także inne osoby, jeśli ich praca na rzecz spółdzielni wymaga szczegółowych kwalifikacji, których nie posiadają pozostali członkowie.

Znowelizowana ustawa utrzymała zwolnienie spółdzielni socialnych z obowiązku ponoszenia opłat sądowych od

wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz wszelkich innych zmian w KRS wraz z ogłaszaniem rejestracji i zmian w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Pozostawiono możliwość wspierania działalności spółdzielni socialnej ze środków budżetu państwa lub budżetu jednostek samorządu terytorialnego, wskazując poszczególne formy pomocy w postaci: dotacji (maksymalna kwota dotacji wynosi do 400% średniej krajowej płacy na członka założyciela oraz do 300% średniej krajowej płacy na członka przystępującego do spółdzielni), pożyczek, poręczenia, usług lub doradztwa w zakresie finansowym, księgowym, ekonomicznym, prawnym i marketingowym oraz zrefundowania kosztów lustracji.

Ustawa wprowadza również zmianę polegającą na dodaniu spółdzielni socialnych do grupy podmiotów, które nie mają obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych, jeśli ich obroty nie przekraczają równowartości 1,2 mln euro.

Wymienione zmiany są korzystne z punktu widzenia potencjalnych założycieli spółdzielni socialnych, stwarzają bowiem możliwości łatwiejszego zakładania i prowadzenia tego typu podmiotów.

Wszystkich zainteresowanych założeniem spółdzielni socjalnej zapraszamy do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego PIK ARES, który świadczy bezpłatne, dostosowane do indywidualnych potrzeb usługi doradcze z zakresu:

- analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (SWOT),
- opracowywania i konsultacji biznesplanów,
- marketingu,
- zarządzania,
- prawa,
- finansów,
- narzędzi aktywizacji społeczno-zawodowej.

Więcej o ofercie Punktu oraz innych działaniach prowadzonych w ramach projektu „Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej” znajdziecie Państwo na stronie internetowej www.ares.rops.krakow.pl.

Agata Stępień

*Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

Kontakt:

Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej
– Etap 1
e-mail: jsulislawska@rops.krakow.pl
ul. Kunickiego 5, I piętro pok. 121-124
30-134 Kraków
tel 012 426 88 10, fax 012 426 88 11
www.ares.rops.krakow.pl

SZKOLENIA PO KL

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Budowanie współpracy w oparciu o Zespoły Interdyscyplinarne

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach Projektu systemowego w Poddziałaniu 7.1.3 PO KL „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej”, zainicjował budowanie lokalnej współpracy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o zespoły interdyscyplinarne.

W 2009 r. działaniami objęto trzy powiaty województwa małopolskiego – chrzanowski, wadowicki oraz miechowski.

Zespół Interdyscyplinarny jest to formuła działania grupowego, skupiająca specjalistów z poszczególnych instytucji (pomocowych czy społecznych), współpracujących z osobami czy rodzinami

korzystającymi z ich usług czy pomocy. Ma na celu zintegrowanie działań poszczególnych instytucji oraz ich skoordynowanie dla efektywnego wsparcia osób i rodzin w pokonywaniu własnych trudności i problemów. Zadaniem zespołu jest stworzenie indywidualnej strategii współpracy z rodziną i jej realizacja przy wykorzystaniu dostępnych środków i możliwości.

Zazwyczaj oddziaływania poszczególnych instytucji nie są wystarczające w zakresie usprawnienia funkcjonowania rodziny. Bywają sytuacje dublowania się działań a także braku aktywności ze względu na stwierdzenie, iż „na pewno robi to inna instytucja”.

Wielowymiarowość i złożoność problemów osób podlegających wykluczeniu społecznemu powoduje konieczność zacieśnienia współpracy i zintegrowania działań wszelkich instytucji. Dzięki współpracy istnieje możliwość prowadzenia aktywnej polityki społecznej, mającej na celu integrację społeczną oraz skuteczne przeciwdziałanie marginalizacji społecznej. Koncepcja zespołu interdyscyplinarnego ma ułatwiać budowanie partnerstw społecznych – zadaniowych (pod kątem projektów skierowanych do grup ryzyka) oraz działań partnerstwa lokalnego jako stałego mechanizmu kreowania lokalnej polityki społecznej.

W projekcie wzięli udział przedstawiciele różnych instytucji społecznych, zajmujący się na co dzień bezpośrednią pracą z klientami.

Do uczestnictwa w przedsięwzięciu zaproszono przedstawicieli instytucji działających na terenie powiatu. Zaproszenie przyjęli przedstawiciele:

- ośrodków pomocy społecznej (zarówno miejskich jak i gminnych),
- powiatowych centrów pomocy społecznej,
- policji,
- służb kuratorskich,
- powiatowych urzędów pracy.

Naczelnym celem przedsięwzięcia stało się tworzenie płaszczyzny do ścisłej współpracy służb i instytucji działających na rzecz mieszkańców, a także budowanie fundamentów działań partnerskich.

Budowanie współpracy rozpoczęło od działań interpersonalnych, umożliwiających nawiązanie relacji między uczestnikami. To właśnie bezpośrednie kontakty i znajomość partnerów współpracy owocuje w codziennych działaniach oraz rozwiązywaniu problemów klientów pomocy społecznej. W kolejnych działaniach skupiono się na poznawaniu specyfiki oraz zakresu działania poszczególnych instytucji i podmiotów. Dzięki temu nakreślano obszary potencjalnej współpracy, a także identyfikowano braki w dotychczasowej współpracy. Uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z usługami, formami pomocy świadczonymi przez instytucje, a także zasadami oraz przepisami prawnymi regulującymi ich funkcjonowanie.

Uczestnicy szkolenia diagnozowali problemy społeczne występujące na terenie ich powiatu. Zastanawiali się nad przyczynami tych problemów, identyfikowali czynniki utrwalające niekorzystny stan rzeczy, a także oceniali możliwości efektywnego rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym. Ważnym aspektem współpracy było inwentaryzowanie zasobów społecznych

oraz możliwości ich uruchamiania. Na zajęciach warsztatowych analizowano obszary wymagające poprawy jakości współpracy.

Projekt szkoleniowy obejmował także problematykę aktywizacji społecznej i zawodowej grup narażonych na wykluczenie społeczne oraz metod i form pracy socjalnej w odniesieniu do grup ryzyka. Analizowano instrumenty aktywnej integracji, narzędzia ekonomii społecznej.

Pomysł budowania współpracy spotkał się z dużym zrozumieniem i poparciem ze strony przedstawicieli instytucji

działających w sferze społecznej. Uczestnicy dostrzegali taką potrzebę i z zaangażowaniem uczestniczyli w zajęciach. Pracownicy socjalni podkreślali, iż nie są pozostawieni z problemem sami, ale mają oparcie w innych instytucjach.

Zbudowane relacje zaowocowały w praktyce. Umożliwiły sprawniejszy przepływ informacji pomiędzy instytucjami, a także ułatwiły wzmocnienie oddziaływań na osoby wykluczone społecznie.

Dariusz Polakowski – Specjalista pracy socjalnej, trener współpracujący z ROPS w Krakowie

Z OBSERWATORIUM

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MAŁOPOLSKIE
OBSERWATORIUM
POLITYKI
SPOŁECZNEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Działania badawczo-informacyjne Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

W poprzednim numerze „es.o.es” zaprezentowaliśmy Państwu Internetową Bibliotekę Małopolskich Obserwatoriów. Biblioteka gromadzi w jednym miejscu informacje o umieszczonych w internecie publikacjach na temat integracji społecznej i równości szans, rynku pracy, edukacji, przedsiębiorczości i zapotrzebowania na pracę. Biblioteka jest dostępna

od lipca br. z serwisów internetowych www.politykaspoleczna.obserwatorium.malopolska.pl oraz www.obserwatorium.malopolska.pl. Dzięki Bibliotece mogą Państwo szybko dotrzeć do dokumentów i opracowań, które mogą być przydatne w Państwa pracy zawodowej.

Od sierpnia prowadzimy w serwisie internetowym Obserwatorium: „Media

o polityce społecznej”, tj. przegląd prasy pod kątem publikacji prezentujących wyniki badań i opinie ekspertów z obszaru polityki społecznej, zamieszczonych w różnych internetowych portalach prasowych. „Media o polityce społecznej” mogą Państwu ułatwić i skrócić czas poszukiwania ważnych informacji z zakresu szeroko pojętej tematyki społecznej.

Zespół Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej zakończył badanie „Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej 2009”. W badaniu wzięły udział wszystkie ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie oraz miejskie ośrodki pomocy społecznej powiatów grodzkich z Małopolski. Badanie dostarczyło informacji wspierających efektywne wykorzystanie środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w kontekście projektów systemowych realizowanych przez jednostki pomocy społecznej województwa

małopolskiego oraz wiedzy o potrzebach i problemach ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie w regionie, w realizacji bieżących zadań. Raport z badania jest dla Państwa dostępny w serwisie internetowym Obserwatorium.

Zapraszamy do korzystania z Internetowej Biblioteki Małopolskich Obserwatoriów i przeglądu prasy „Media o polityce społecznej”.

*Aleksandra Chudy
Małopolskie Obserwatorium Polityki
Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie*

Kontakt:

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej – Etap I,
e-mail: obserwatorium@rops.krakow.pl,
tel. 012 661 03 00
www.politykaspoleczna.obserwatorium.ma-lopolska.pl

NOWE AKTY PRAWNE

NOWE AKTY PRAWNE

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 127, poz. 1048
USTAWA z dnia 26 czerwca 2009 r.
Zm. ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz ustawy o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz niektórych innych ustaw

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 114, poz. 947
ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 14 lipca 2009 r.
w sprawie wysokości zwiększania wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2010 r.

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 44, poz. 360
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 4 marca 2009 r.
zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą

być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Dziennik Ustaw z 2009 r., Nr 107, poz. 891
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 17 czerwca 2009 r.

Zm. rozporządzenie w sprawie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 109, poz. 913
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 30 czerwca 2009 r.
w sprawie zwrotu dodatkowych kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 140, poz. 1146
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA
z dnia 30 sierpnia 2009 r.
w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 45, poz. 366
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 9 marca 2009 r.
w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 115, poz. 964
USTAWA
z dnia 19 czerwca 2009 r.
o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 142, poz. 1160
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 20 sierpnia 2009 r.
w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 91, poz. 742
USTAWA
z dnia 7 maja 2009 r.
o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 123, poz. 1019
ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW
z dnia 17 lipca 2009 r.
w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 129, poz. 1058
ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW
z dnia 11 sierpnia 2009 r.
w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych

Dziennik Ustaw z 2009 r. Nr 135, poz. 1111
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
z dnia 12 sierpnia 2009 r.
zmieniające rozporządzenie w sprawie dodatku do wynagrodzenia dla pracowników publicznych służb zatrudnienia

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 220, poz. 1431
USTAWA
z dnia 6 listopada 2008 r.
o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw